

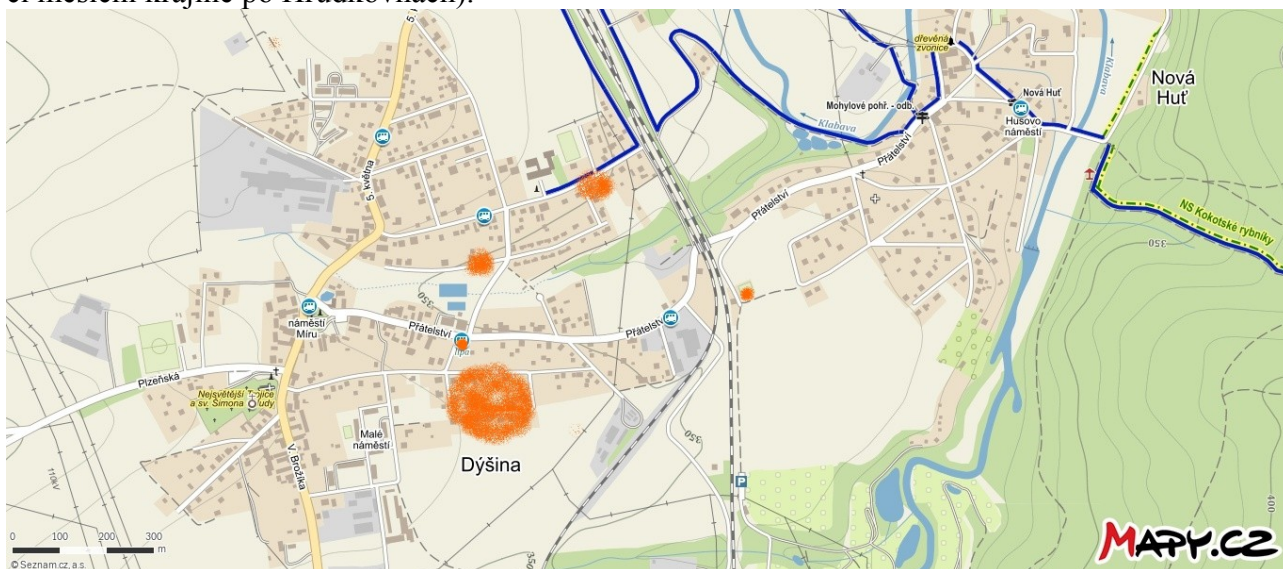
DÝŠINSKÉ HISTORICKÉ STRÍPKY

Číslo 1 – Nejstarší historie místa v širších souvislostech - NEOLIT

oo

Začínáme od začátku, tedy od pravěkých lidí, kteří bezpochyby v místě naší obce kdysi dávno žili v době **neolitu**, tedy **mladší doby kamenné**, cca před **7000** lety.

Jestli tu byli lidé i před tím (**starší doba kamenná** - období dlouhé přes milion let), to už asi nevíme, protože chybí archeologické nálezy, které by to dokladovaly. Je to ale pravděpodobné. Pozůstatky po činnosti pradávných lidí, se našly nejen v Šipce na Moravě, ale třeba také v **Bečově**. Na našem území žil evropský typ pravěkého člověka, tedy člověk neandrtálský. Nejstarší obyvatelé české kotliny žili kočovným způsobem života a vraceli se na svá stálá sezónní tábořiště na suchých plochách, kde měli často jen přenosná obydlí, ze kterých nic nezbylo. Byli to lovci a sběrači, jejichž zvyky se měnily se změnami podnebí střídajících se ledových a mezileďových dob. Když v obci nemáme přírodní neporušenou jeskyni, je to jako hledat jehlu v kupce sena (na 1000x zoraném poli, či měsíční krajině po Hrudkovnách).

Červeně vyznačená místa s neolitickými nálezy. Když si odmyslíme zástavbu, silnice a železnici, zbydou nám mokřady a louky kolem obecního potoka, který zurčí k řece Klabavě. A kolem byly hluboké lesy.

Zajímavostí je, že moderní věda už bezpochyby vyvrátila to, co nás kdysi učili ve škole, tedy že Neandrtálci byli jen zaniklou větví pravěké lidské populace. **Neandrtálci se s příchozími „moderními lidmi“ smísili jako menšina a předpokládá se, že evropská populace (a potažmo i americká, a další, kam se rozšířili Evropané ...) má cca 4% neandrtálských genů**, kterým vděčí částečně za vzhled, za houževnatost a imunitu, hlavně u severských národů.

Vizáž - vizuální persona neandrtálců

Představa o vzhledu a dovednostech Neandrtálců se od dob Buriana výrazně změnila - předpokládá se umění vyrábět oděvy a splétat copy (anthropark.wz.cz)

Rovněž je přehodnocena inteligence a vynalézavost neandrtálců – nejednalo se o nemotorné huhňající poloopice, ale naopak to byli na svou dobu velmi inteligentní obratní a silní lidé, kteří přežili v drsných klimatických podmínkách jen díky jejich schopnosti předem se domluvit na strategii lovu obrovských zvířat, kde každý člen široké rodiny měl svou roli a musel se umět řečí v nebezpečí rychle dorozumět. Neandrtálci ve své původní podobě vymizeli před cca 25 tis. lety.

Neolit na katastru Dýšiny

Neolit je doba, kdy se podnebí umoudřilo a nastalo teplejší období. Moderní lidé přestali být jen lovci a sběrači. Začali pěstovat zemědělské plodiny, domestikovali prasata, ovce a kozy a přidružil se k nim pes. Člověk se za pár tisíc let naučil více, než za milion let před tím. Obecní dýšinský potok byl bezpochyby zdrojem vody pro pravěkou společnost, která sídlila v jeho blízkosti.

*Jako tehdy u nás - idilická krajina obklopená lesy plnými vlků a medvědů...
(skica Zdeněk Burian - stránky MZM Brno)*

První nálezy z této doby pochází z roku 1933, kdy na pozemku 900/2 (podle starého číslování - „Za lipami“ - **vila nad památnou lípou**) našel „pan V. Špička z Křiš nalezl v pravém rohu základů budovaného obytného stavení kulturní jámu se střepy a klínky a pazourky...”

O tři roky později objevili členové Sokola (popis sokola p. Bílého 1936) při srovnávání půdy nově budovaného **hřiště v Nové Huti** za tratí další kulturní jámu se střepy a kamennými sekyrkami (cca 65m od drážního domku).

V **lokalitě U Vodojemu** (nové domky nahoře proti Domu služeb pod bytovkami – Novohuťská, Duhová ulice), byly nalezeny stopy po dlouhém neolitickém domě a odpadních jámách (2002). Další stopy z této doby byly **pod školou a v místě domků u Kačárny** (1994).

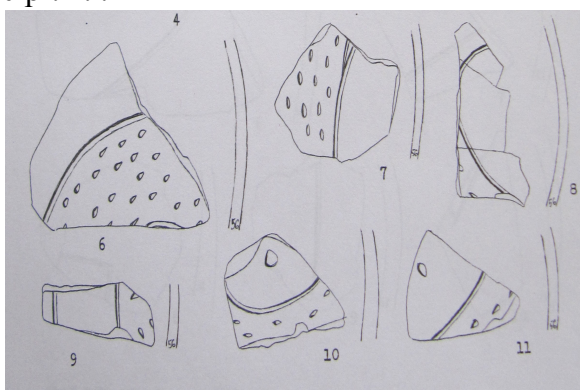

U lípy – místo nálezů

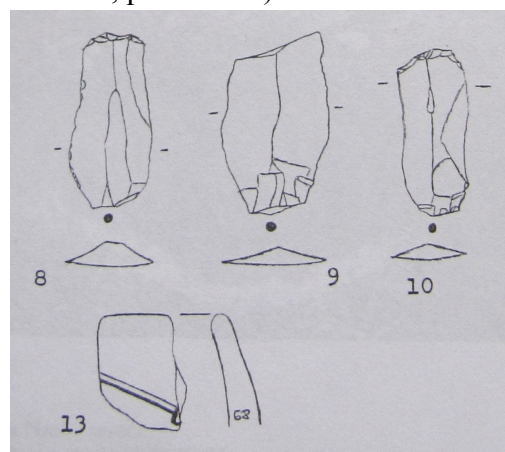
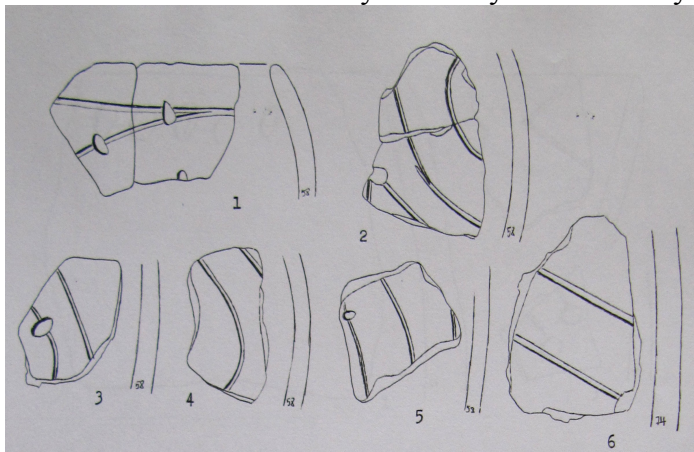
Původně se věřilo, že neolitické lidi přišli přes Balkán odkudsi z Mezopotámie, ale dnes se má za to, že šlo spíše o postupné šíření kultury a technických inovací mezi původními místními obyvateli (výroba keramiky, tkaní, broušení kamene, zemědělství, stavitelství). Předpokládá se že tehdy lidé už chovali i ryby. Ovšem podle dobře informovaného důvěryhodného zdroje, byla ta údajně **umělá pravěká vodní nádrž pod Kyšicemi v místě nově budované železnice** patrně pouze přírodním prameništěm, či jezírkem, které pravěcí lidé možná opravdu využívali, leč na jejím vzniku žádný podíl neměli. Mediální humbuk a nejistou hypotézu šířila prý soukromá firma, která průzkum za nemalé peníze dělala.

Stopy po dlouhých neolitických domech v Dýšině mohou být i na dalších místech, protože tehdejší vesnička jich mívala více a stěhovali se po několika letech vždy o kousek dál - vzhledem k primitivnímu zemědělství (opakování procesu vypálení lesa, pěstování plodin na poli jen několik let, než se pole vyčerpají).

V lokalitě U Vodojemu bylo nalezeno přes 60 objektů od jamek po kůlech domu, po odpadní jámy. Našlo se přes 150 úlomků keramiky zdobené liniemi, pásy, či nehtovými vrypy. Našly se pazourky z křemence, sekera a další kamenné nástroje. Nálezy byly zařazeny do kultury s lineární keramikou z doby cca 5000 př. n.l.

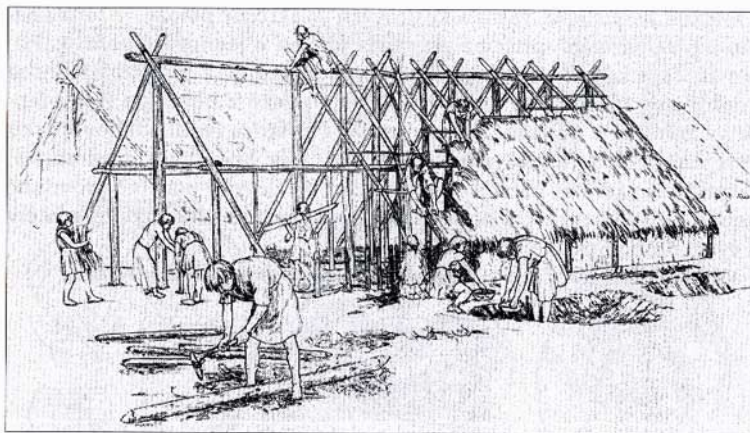
Úlomky keramiky z této lokality (archiv ZČM, prehistorie)

Dlouhé neolitické domy, jako byl patrně i ten u nás, bývaly dlouhé 15 - 25m (někdy i 40) a široké kolem 7m. Byly postaveny z několika řad dřevěných kůlů zapuštěných do země (jamky po nich se nacházejí), které nesly střechu z větví a slámy. Po obvodu byly husté kůly vyplétané větvemi a vymazávané hlínou, která se vybírala z jam v blízkosti domu, které se pak použily v podstatě na odpadky (dnes pro nás tak cenné). V domě žila nejspíš celá široká rodina a příbuzenstvo.

Když dnes kopete základy svého domu, nebo nějaký kanál a ve stěně výkopu je místo rovnoměrných vrstev a obyčejné oranžové hlíny něco jako flek tmavé ornice tam kde být nemá, je možné, že je to taková zasypaná odpadní jáma, se zajímavými nálezy (např. střepy na lomu černé s hnědým povrchem). Nemějte obavy zavolat do muzea, aby to prohlédli. U drobných staveb se to dělá na náklady muzea a netrvá to dlouho. Nebo alespoň vše nafot'te a zdokumentujte. Mám

neoficiální zprávy, že v uvedeném okruhu byly nalezeny střepy i jinde, ale když se nezdokumentuje to, co a kde se přesně našlo, je to navždy ztraceno. Napřed si nálezce myslí, bůh ví, co cenného nemá, pak si uvědomí, že to vlastně nemůže nikomu pořádně ukázat, ani prodat, aby neměl problém, bednu léta přendává z místa na místo a pak skončí tisíce let staré střepy někde ve škarpě. Nebojte se vše nechat odborně prozkoumat. Zachráníte možná střípek do skládanky naší historie.

Obr 238. Kresebná rekonstrukce stavby neolitického domu (podle Sangmeistera 1983)

(stránky zs3.senica.sk)

Na období neolitu podle odborníků navazuje krátké období **eneolitu**, kdy se lidé zdokonalili v zemědělství (využití dobytka k tahu), začali používat kolo a vůz. Mimo jiné na Plzeňsko proniká ze sousedního Bavorska kultura chamská, která se vyznačovala výšinnými sídlišti na skalních sucích, kterým by mohl být vrch – skalní **ostroh Hradiště v lese nad Horomyslicemi**, nad Klabavou kde se řeka ostře zatáčí k Ejpovicím. K historickému zařazení tohoto hradiště s kamenným valem je ale příliš málo informací a nálezů (mohlo by být i z doby bronzové, či železné, nebo obydleno opakovaně). Nejbližší jisté místo s eneolitickými nálezy je v Červeném Hrádku.

A na závěr jedna velice zajímavá a vzácná věc, která souvisí s dýšinskou lokalitou „U Vodojemu“ - **pravěká broušená kamenná sekera z druhé poloviny 4. tisíciletí před n.l. - kultura s vypíchanou keramikou**. Je ve vlastnictví místní osoby. Pochází s největší pravděpodobností z výkopu základů a sklepů bytovky č.p. 210 – 214, či sousední, protože v době její stavby byl předmět sebrán výrostkům, kteří si sekýru nasadili na násadu a cosi s ní demolovali. Vedle otvoru je patrný nepodařený mimostředný nedodělaný vývrt, který kdysi lidé dělali pomocí duté větve a křemičitého písku (sekera je pěkně těžká, použitelná by byla ještě dnes...). Máte doma také něco podobného? Majitel tohoto staršího nálezu palici nechal zdokumentovat pracovníky ZČM, věc mu byla vrácena a neměl žádné problémy. Jedině už nesmí předmět prodat bez vědomí muzea, což by majitel stejně nikdy neudělal... (tel. 603 815 226, Mgr. Milan Metlička, archeolog ZČM)

Zdroje: Josef Kleibl - Dějiny psané kamenem, www.archeologienadosah.cz, www.rozhlas.cz, Archiv ZČM – prehistorie,... Není vědecké pojednání, jen kousek sestavený obyvatelkou Dýšiny, která se zajímá o její historii. Pavla Velleková 2015